

Tăria de neînvinș a drepte credințe

De când a venit lumina lui Hristos în lume, întunericul a luptat pe multe căi împotriva ei. Una din cele mai primejdi-oase arme ale întunericului a fost rătăcirile de credință. Toate veacurile și-au avut rătăcirile lor, dar după o viață mai lungă sau mai scurtă au pierit, cu urmări nefaste însă pentru sufletele rădăcite de ele. Pieirea lor din istorie este dovada că n-au fost de la Dumnezeu. Ce este de la Dumnezeu nu pierie, oricât de mari ar fi piedecile și oricât de înalți munții de ură și de răutate ce i-ar sta în cale.

În Dumineca Ortodoxiei, înțatia din postul Paștilor, Biserica prăznuiește dreapta credință și înălțarea sfințelor icoane. După ce împărați plini de necuvință au scos icoanele din biserică, la 19 februarie 843, împărăteasa Teodora, temătoare de Dumnezeu, împreună cu patriarhul Metodie al Constantinopolului au serbat restaurarea cultului icoanelor și readucerea lor la locul de cinste. Pentru creștinul ortodox icoana este un mijloc sfânt care îl atrage pe credincios la închinare cu evlavie și la rugăciune smerită către Cel Atotputernic. Icoanele aduc aminte de faptele Domnului Hristos pentru mântuirea neamului omenesc și de eroicele suferințe ale sfinților pentru mărturisirea și apărarea adevărului creștin.

În istoria pietății creștine ortodoxe întâlnim exemple de aleasă cinstire a sfințelor icoane. În odile de locuit ale creștinilor evlavioși atârna într-un colț o icoană. Străinul care intra în odaie, mai întâi își făcea sf. cruce în fața icoanei și numai după aceea o saluta pe gazdă. Una dintre icoane i-a fost hotărâtă de părinți cu prilejul nașterii sale, alta îi amintește de însănătoșirea sa proprie sau a celor al săi, dobândită prin rugăciuni către Dumnezeu. Și iarăși, printr-alta vedea binecuvântarea dată de părinți, odată cu icoana pe patul lor de moarte. În călătorii, creștinul pios lua cu sine icoana la care ținea mai mult. În caz de primejdie, cu prioritate se gândea la salvarea sfinței icoane. Crucea pusă la gât la botez, nu se lua nici după moarte, iar una dintre icoane îl însoțea pe cel decedat până la mormânt și apoi era dusă și așezată în odaia în care cel răposat și-a dat sufletul.

Cu același prilej, Biserica face pomenirea drepte credințe, lăsată nouă de Mântuitorul spre a cunoaște căile slujirii lui și spre împărtășirea de darul ce izvorăște din coasta lui cea străpunsă de suliță. Biserica dreptmăritoare este chemată să aducă pace, liniște și înrădire în sufletele fiilor săi. Credința creștină pătrunde în întreaga viață a omului, spre a-l face mai bun și spre a-l cârmui spre zărrile luminoase ale nemuririi.

În trecutul istoriei, biserica strămoșească a fost vatra unui naționalism, nu de vorbe, ci de fapte. A ținut seama de nevoile, durerile și năzuințele neamului nostru, care și-a clădit ființa pe temelia nestrăicicioasă a credinței în Dumnezeu. Românii au crescut pe acest pământ cu dătinile, cu portul, cu mândria lor românească, dar mai ales cu legea lor românească dreptmăritoare. În bisericutele lor de lemn și-au înălțat cugetele la Dumnezeu și s-au întărit în virtute. Pentru statornicia în această lege, deopotrivă creștinească și românească, Dumnezeu a ocrotit poporul român în vremuri de primejdi și suferințe și l-a răsplătit. I-a strâns sfărâmaturile de sub dominația de împărății străine, într-o singură și binecuvântată țară.

Dacă la o răscruce de drum stă o troiță, dacă s-au înființat școli, dacă s-au ridicat spitale, dacă s-a împărțit dreptate în țara aceasta, să nu se uite că toate au pornit din d. n. d. h. Evangheliei lui Hristos. Nu putem separa ființa națiunii noastre de ortodoxie.

De aproape 300 de ani, uniții trăiesc ca o biserică aparte, dar numai în afară străină de noi, căci în ființa ei trăiește ortodoxia. Poporul de rând, trecut la uniție, trăiește și azi în ace-

leași tradiții de viață religioasă și bisericească în care a fost crescut până la trecerea lui de la 1700. Poporul nu și-a călcat credința și nici mormintele părinților, care sunt legate de glia pe care s-a desfășurat istoria poporului nostru.

În secolul al 18-lea, poporul român ortodox din Transilvania a fost mereu hărțuit de stăpânirea habsburgică să treacă la unirea cu biserica Romei. Din ordinul împărătesei Maria Tereza, generalul Bucov a dărâmat cu tunurile mănăstirile ortodoxe ale Transilvaniei. În primele decenii ale acestui secol, mai puteau fi văzute la Sămbăta de Sus, ruinele mănăstirii zidite de cuviosul domn Constantin Brâncoveanu.

Un fapt petrecut în același întunecat secol, ilustrează în mod eclatant statornicia în credință a românilor ortodocși din Ardeal.

Într-un sat din ținutul Hunedoarei s-a prezentat un slujbaş din Sibiu, cu poruncă aspră ca poporul să-și schimbe legea. Din mulțimea obișnuită cu nedreptatea, s-a desprins un venerabil bătrân, îmbrăcat în frumosul port țărănesc al aceluși ținut. Dezbrăcându-și cojocul, țărânul l-a arătat impuțernicitului, zicând: acest cojoc acum este al meu, dar dacă vrea să mi-l ia crăasa, i-l dau. Cu aceste mâini și picioare și cu trupul meu am lucrat zi de zi, ca să pot plăti porția (adică birul). Dacă a vrea să mi le ia crăasa, n-aș avea ce face. Am însă un suflet, pe care îl păstrez pentru Dumnezeu din cer și nu este putere pe lume să mi-l poată îndoi.

Biserica ortodoxă a înșufletit curaj vitejesc în sufletul luptătorilor, care și-au apărât totodată glia și credința, „sărăcia și nevoile și neamul”. Prin cultul ei, a pus în fața ochilor sufletești ai credincioșilor, faptele de eroism, culesse din viețile sfinților mucenici și martiri, pentru credința în Evanghelia lui Hristos. Lui Ștefan cel Mare și Sfânt, apărătorul creștinătății, credința dreptmăritoare i-a dat tăria să declare apusenilor, că vrea mai bine o sută de mii de morți decât să se supună păgânilor. Ea a înșufletit pe Mihai Viteazul să intre în luptă contra turcilor, cu oaste puțină, dar sub acoperământul sfinței cruci. Credința creștină i-a dat tărie lui Constantin Brâncoveanu să îndure nenorocirea ce a venit asupra lui și să grăiască asemenea sfinților de odinioară: Mare-i Domnul Dumnezeu, creștin bun m-am născut eu, creștin bun a murit vreun!

În veacul al 18-lea, Biserica ortodoxă a picurat curaj și tărie în sufletele preoților și țărânilor, dintre care unii din regiunea Săliștei Sibielui au preferat să le putrezească oasele în fioroasa temniță de la Kufstein, decât să-și lase dreapta credință. Alții din regiunea Bistriței, în genunchi în fața regimentului de sub comanda generalului Bethlen, au strigat cu glas mare, că mai bine să li se taie capetele, decât să fie siliți a-și părași legea, bine și fiind cuvântul lui Iisus care a zis: „Tot cel ce-și pierde viața pentru mine, o va câștiga” (Matei 10, 39).

Așa s-a putut păstra unitatea de credință și de neam a poporului român de pe ambele laturi ale Carpaților. Este meritul nepieritor al ortodoxiei românilor pentru legăturile de credință și naționale, mai presus de granițele nedrepte, impuse de vitregia vremurilor. Ocrotitoare în zile grele, sfătuitoare spre virtute în toate împrejurările, pe bună dreptate, Lucaș-fărul poeziei noastre a considerat Biserica ortodoxă a fi mama neamului românesc.

Dacă românii din Transilvania nu am fi fost ortodocși, legați de Biserica Răsăritului, nu am fi putut rezista valurilor de propagandă papistașă a ungarilor. Nobilii români, care de dragul averilor pământene și-au schimbat credința, odată cu aceasta s-au înstrăinat și de neamul din care au făcut parte.

Prof. PETRU DUMITREASA

Pentru Buna Vestire a Împărătesei noastre neprihănite, a Maicii Domnului și pururea Fecioarei Maria*

1. Profetul Psalmist, enumerând formele creației și contemplând înțelepciunea lui Dumnezeu descoperită astfel, cuprins de admirație în timp ce scria, a exclamat: „Cât de minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut” (Ps. 103, 24). Pentru mine astăzi, ce cuvânt ar putea fi la înălțimea acestei exclamații, dacă voi încerca să vorbesc atât cât este posibil, în predica mea, despre arătarea în trup a Cuvântului creator al întregului univers? Și dacă ființele sunt pline de minuni și trecerea din ne-existență la existență e un fapt dumnezeiesc și vrednic de nenumărate laude, atunci, nu e un fapt cu atât mai minunat, și cu atât mai dumnezeiesc, impunând cu atât mai mult laudele noastre că Dumnezeu devine una din făpturi? Dumnezeu, sau mai bine zis Dumnezeu adevărat, se face natura noastră, fiindcă aceasta nu a putut sau nu a vrut să păstreze condițiile în care ea a fost adusă la existență, fiind în situația de a fi aruncată în adâncul pământului. Este mare și dumnezeiesc, inexprimabil, de neînțeles ca natura noastră să fie îndumnezeită și ca prin ea să ni se dea, prin har, înălțarea spre mai bine; de așa manieră, încât și pentru sfinții îngeri, și pentru oameni și chiar pentru profeți care totuși vedeau prin duhul, acest mister rămâne cu adevărat necunoscut, căci este vorba de taina cea din veci ascunsă. Da, și chiar realizat, acest lucru rămâne un mister: nu atât de mult împlinirea lui, cât modul realizării sale, este obiect al credinței și nu al cunoașterii, este adorat dar inaccesibil unei curiozități indiscrete și obiect al credinței prin intermediul Sfântului Duh: „Căci nimeni nu poate să spună «Domn este Iisus» — decât în Duhul Sfânt” (I Cor. 12, 3).

2. Că acest mister este de neînțeles nu numai pentru oameni dar și pentru îngeri și chiar pentru arhangheli, ne indică în mod clar sărbătoarea pe care o celebrăm azi. Căci arhanghelul anunță zămislirea Fecioarei, iar aceasta, căutând să înțeleagă în ce mod se va petrece aceasta îi spune:

(Continuare în pag. a 2-a)

Traducere: Drd. CIPRIAN STREZA

* Text grec în PG 151, 165 D - 177 C; trad. frac la Jérôme Cler în „Grégoire Palamas, Douze Homélies pour les fêtes”, Paris, 1987, p. 85—92.

Postul — vreme de înfrânare, de rugăciune și de fapte bune

„Strălucit-a harul Tău Doamne,
Strălucit-a lumina sufletelor
noastre.

Iată vremea bineprimită,
iată vremea pocăinței

Să lepădăm lucrurile
intinericului

Și să ne îmbrăcăm cu hainele
luminii.

Ca trecând noianul cel mare
al Postului

Să ajungem la Învierea cea de
a treia zi

A Domnului și Mântuitorului
nostru Iisus Hristos,

Cel ce mântuiește sufletele
noastre.”

(Triod)

În fiecare zi din curgerea vieții noastre ne aflăm într-una dintre perioadele liturgice ale Bisericii noastre, între două duminici, între două sărbători. Cu toate acestea, rareori luăm aminte la această încadrare care țese timpul vieții pe urzeala veșniciei. Rareori ne mai simțim luminați dintr-amândouă părțile, rareori ne mai îngrijim să rodim darurile sărbătorii prin care am trecut și rareori ne mai pregătim să ajungem cu vrednicie la prăznuirea celei care urmează.

Și totuși, măcar o dată pe an, ne aducem aminte de lucrurile acestea: în Postul Paștilor. Dar ce este Postul Paștilor? Ca orice post, este vremea de asceză, vreme de înfrânare de la bucate, de rugăciune mai multă, de milostenie; vreme de pocăință și de fapte bune. Dar ca post al Paștilor nu-l putem înțelege decât pornind de la praznicul care îi dă numele. Ce sunt Paștile pentru Biserica lui Hristos?

După tradiția apostolică consacrată de Fericitul Ieronim, Biserica așteaptă în acest ceas de taină însăși Venirea Domnului. În miezul nopții, la strigarea îngerilor, se pregătește să-și întâmpine Mirele. Nu există dorință mai mare a Bisericii: „Duhul și mireasa zic: Vino! Și cel ce aude să zică: Vino! Și cel însetat să vină, cel ce vrea să se mărturisească zice: Da, vin curând. Amin!” (Apoc. 22, 17, 20). Așteaptă oare Biserica „soroace neimplinite” asemenea atâtor pretins creștini doriți de a ști „ziua și ceasul”? Nu, Biserica nu așteaptă ceva ce nu are loc. Paștile fiecăruia au sunt cu adevărat întâlnire cu Hristos. El vine pentru că a venit și pentru că pururea se află cu Biserica Sa: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Mt. 28, 20). Deja și încă, mai cu adevărat,

„Mântuirea se arată, Apostolii se înțelepesc, Paștile Domnului premerge, vremele se adună; Cuvântul prin care este slăvit Tatăl se unește cu lumea și, învâțând pe sfinți, se bucură” scrie inspirat autorul Epistolei către Diognet. Așadar, în fiecare an, Postul Paștilor marchează intrarea în „linia dreaptă” a așteptării celei de-a doua Veniri. Biserica se pregătește. Sluga ce știe că vine Stăpânul nu doarme; se aprind candelile; se îmbracă hainele cele alese. Căci această Venire este Nunta și Judecata: „Iată, Mirele vine în miezul nopții și fericită este sluga pe care o va afla priveghind; iar nevednic este iarași cel pe care îl va afla lenevindu-se. Vezi dar, suflete al meu, cu somnul să nu te îngreuezi, ca să nu te dai morții și afară de Împărăție să te încui; ci des-teaptă-te strigând: Sfânt, Sfânt, Sfânt ești Dumnezeu; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu miluiește-ne pe noi!” (Triod).

Nu ne întâlnim oricum cu Hristos. Mirele nu ne recunoaște și noi nu putem să-l vedem oricum. Condiția întâlnirii și recunoașterii, condiția intrării la ospățul bucuriei Stăpânului este sfințenia: „De este cineva sfânt să vină, de nu este să se pocăiască!” (Didahia). Nu suntem încă pregătiți? Mai este timp, dar nu pentru zăbovire. E timpul să ne decidem: „Pentru ce lenevindu-te, suflete al meu, slujești păcatului? Și pentru ce bolnav fiind, nu alergi la doctor? Iată vreme bineprimită; iată acum ziua mântuirii cea adevărată! Scoală-te, spală-ți fața ta cu lacrimile pocăinței, și cu untelemnul facerii de bine luminează-ți candela; ca să afli îndurare de la Hristos Dumnezeu și mare milă.” (Triod).

E timpul să aflăm lucrarea poruncilor: „Prea cinstitul Post să-l începem cu bucurie, strălucind noi cu razele sfințelor porunci ale lui Hristos, Dumnezeuul nostru, care sunt: strălucirea dragostei, fulgerul rugăciunii, sfințenia curăției, tăria bărbăției. Ca să ajungem luminați la sfânta Înviere cea de a treia zi, care luminează lumea cu nestrăicicioasă.” (Triod). E timpul să a-lăm virtuțile: „Sosit-a acum vremea nevoitelor, intrat-a călătoria Postului; să-l începem toți cu dragoste, aducând Domnului virtuți ca niște daruri.” (Triod).

A sosit vremea Postului. Postul este această sosire a Vremii!

SEBASTIAN MOLDOVAN

În amintirea mitropolitului NICOLAE COLAN

Au trecut trei decenii de când ne-a părăsit ierarhul, blând și luminat, cu chip de Sfânt Nicolae din icoanele românești, încercat de ani și de vrednicii în slujba neamului și a culturii românești. Pentru cei care l-au cunoscut se cuvine piosă aducere aminte, iar pentru cei mai tineri, măcar o simplă schițare a vieții și lucrării lui bisericești, culturale și naționale.

Născut la 28 noiembrie 1893 în Araci, jud. Covasna, face studii la renumitul Liceu „Andrei Șaguna” din Brașov 1906—1914), apoi la Institutul teologic „Andreian” din Sibiu (1914—1917), la Facultatea de Litere a Universității din București (lic. 1920), cu o specializare la Facultatea de Teologie Protestantă a Universității din Berlin (1921—1922).

Îndrumat în teologie de marele mitropolit Nicolae Bălan, a fost un număr de ani profesor de Noul Testament la Academia teologică „Andreiană” din Sibiu (1922—1936) și rector al acesteia (1928—1936), redactor al „Revistei Teologice” (1923—1936), ctitor și redactor al revistei „Viața ilustrată” (Sibiu-Cluj), 1934—1940), președinte al Reuniunii meseriașilor din Sibiu, membru în Comitetul central al „Astrei”, Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Sibielui și în Congresul Național Bisericesc din București, delegat al Mitropoliei la un Congres ecumenic la Lausanne, în Elveția, hirotonit diacon și preot necășător în 1934. Tot în perioada sibiană a publicat comentarii la epistolele Sfântului Pavel către Filimon (1925) și Efeeni (1929), acestea cu titlul, „Biblia și intelectualii” (1929), traduce din limba germană cartea lui Fr. W. Foester, Hristos și viața omenescă (2 vol. 1925) la care se adaugă articole, sute de articole, recenzii și note în revistele amintite.

Anul 1936 îi schimbă drumul vieții, fiind ales episcop al Vadului, Feleacului și Clujului, în locul unui alt „sibian” Nicolae Ivan (ales în 29 apr., hirotonit la 31 mai și înscăunat la 29 iunie). În noua slujire s-a interesat îndeaproape mai ales de probleme de ordin cultural în cuprinsul eparhiei ce i s-a încredințat spre păstorire: înființează o Școală

de cântăreți la Nușeni; îndrumă activitatea Academiei teologice, a foii eparhiale „Renașterea”, pune bazele a două colecții de lucrări teologice: „Cărțile vieții” și „Venii de luată lumină”. În viața de stat, deține demnitatea de ministru al Educației naționale, al Cultelor și Artelor (1938).

În anii ocupației hortyste a unei părți a Transilvaniei, a rămas la datorie, fiind singurul ierarh căruia i s-a permis să rămână în teritoriul cotoplit, preluând astfel cărmuirea duhovnicească a tuturor preoților și credincioșilor ajunși sub stăpânire străină. În acest răstimp, tipărește Noul Testament de la Cluj (1942, apoi în 1945), este ales membru titular (activ) al Academiei Române (1942, cu discursul de recepție, în 1945), în locul lui Nicolae Titulecu, demnitate pe care o pierde în timpul regimului comunist (1948).

După mai bine de două decenii, la 21 mai 1957, a fost ales arhiepiscop al Sibielui și mitropolit al Ardealului. Deși era acum înaintat în vârstă și bolnav, a păstorit cu cinste până la moarte. Aici s-a ocupat de pictarea catedralei mitropolitane, de ridicarea unei biserici în satul natal, de bunul mers al Institutului teologic, de presa bisericească de la Sibiu, de bunul mers al vieții duhovnicești în eparhie, de promovarea ecumenismului local.

S-a sfârșit din viață la 15 aprilie 1967, fiind îngropat în cimitirul bisericii mari de la Rășinari, alături de marele mitropolit Andrei Șaguna († 1873), unul din precursorii săi întru slujirea arhiepiscopiei. În anii din urmă, rămășițele sale pământești au fost mutate în mausoleul ierarhilor de la mănăstirea Sămbăta de Sus, acolo unde vor fi îngropați în viitor toți mitropoliții Ardealului.

Nicolae Colan rămâne în istoria Bisericii din Ardeal ca un om de mare cultură, predicator desăvârșit, profesor de înaltă ținută, episcop și apoi mitropolit timp de peste trei decenii, apărător al drepturilor naționale ale păstorilor săi în vremuri de cumpănă, ca un păstor de suflete blând și apropiat de semenii săi.

Pr. prof. M. PĂCURARIU

Primăvară de taină

Îți amintești, mereu ți-am spus și-ți spun mereu
Ne vom atinge de veșmântul lui Dumnezeu.

Privește prin oglinzișul apelor din cer,
Cum țese pe fire nevăzute de mister,

În pragul primăverii un măiestrit veșmânt
Fără suveică, — doar c-o urzeală de cuvânt:

Veșmântul Lui aerian și plin de soare,
Să-mbrace pământul cu el de sărbătoare.

Îl așterne prin grădini și prin poiene
(Încet, să nu clipești, ca să nu-l sfărmi sub gene).

Că e țesut ca un patrafir, sau un chilim,
Din pene de Arhanghel și fulgi de Heruvim!

Cu aripile serii îl bate-n pietre scumpe...
(Mi-e teamă că se-agață-n ramuri și se rumpe).

Din stele și luceferi îi coase cheotiri
Să-ncheie veșmântul de mugurii din pomi.

Iată acum, în orice mugur a-nflorit o stea
Vezi cum cresc livezi de cer pe lângă casa mea?!

Pretutindeni pomii aprind muguri de lumină...
Pe sub podoaba lor îngenunche și te-nchină!

Că-n primăvara asta, ți-am spus și-ți spun mereu,
Ne vom atinge de veșmântul lui Dumnezeu.

Pr. LAUDATU VASILESCU

Pentru Buna Vestire a Împărătesei noastre neprihănite, a Maicii Domnului și pururea Fecioarei Maria

(Urmare din pag. 1)

„Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat“ (Lc. 1, 34) iar arhanghelul neputând a-și explica maniera în care se va petrece, caută refugiu, și el, în Dumnezeu, răspunzând:

„Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri“.

Dacă Sfântul Prooroc Moise ar fi fost întrebat: „Cum a fost făcut omul din pământ?“ și cum, plecând de la lut a fost făcute oasele, nervii, carnea? și cum organele simțurilor pot să se nască din materia insensibilă? Mai mult chiar: cum s-a născut din coasta lui Adam o nouă ființă umană?... dacă de toate acestea ar fi fost întrebat Moise, el nu ar fi avut decât un singur răspuns: Dumnezeu a luat țărână din pământ și l-a creat pe Adam, iar mai apoi dintr-o coastă a acestuia a creat-o pe Eva. Cine a fost Creatorul ei a precizat, dar modul în care s-au petrecut toate nu l-a spus. În aceeași manieră, Sfântul Arhanghel Gavriil spune că Duhul Sfânt și puterea Celui Preaînalt vor împlini zămislirea cea fără sămânță. Dar cum, el nu spune, căci amintind apoi de Elisabeta care zămislise și ea un fiu la bătrânețe, el nu mai adaugă nimic decât „că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință“ (Lc. 1, 37). Cum ar fi putut spune modul în care ea, Maria Fecioara, va zămisi și va naște în feciorie? Totuși, este precizat ceva în ceea ce îi spune arhanghelul, dar în termeni care învâluie un mister și mai mare, căci zice: „Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri“. Din ce motiv? Pentru că pruncul nu va fi un profet, nici un simplu om ca Adam, ci se va chema Fiul Celui Preaînalt, Mântuitorul și Eliberatorul neamului omenesc și Împăratul veșnic.

Căci în același mod în care pietrele căzând din vârful unui munte și neîncoțând să se rostogolească până la poalele muntelui întălesc în calea lor nenumărate crăpături, așa și noi abătându-ne de la ordinea divină dată nouă în rai și de la viața fericită a aceluși timp, noi am căzut repede spre iad, așteptându-ne nenumărate chinuri. Și există nu numai mărcini și spini sensibili pe care îi rodește pământul, odată cu blestemul pronunțat protopărintelui (Fac. 3, 9), dar mai ales mulțimea de spini ai patimilor și de îngrozitori mărcini ai păcatului care au apărut în noi. Natura umană nu a avut doar această singură suferință, pe care prima maică a moștenit-o din blestemul pronunțat împotriva ei, aceea de a naște în dureri, ci chiar întreaga noastră existență a devenit durere și tristețe. Totuși, în dragostea Sa infinită pentru om, Dumnezeu, Care ne-a modelat pe noi prin adăncurile milostivirii Sale, a apelat cerurile și a venit între noi și a asumat dintr-o Fecioară sfântă natura noastră pentru a o înnoi și a o descoperi, sau, mai bine zis, pentru a o ridica la înălțimea dumnezeiești și cerești. Aceasta, vrând să împlinească, sau mai curând, vrând să ducă la bun sfârșit hotărârea luată mai înainte de veacuri, Dumnezeu îi trimite pe Sfântul Arhanghel Gavriil, cum spune Sfântul Evangelist Luca: „În Nazaret, către o Fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele Fecioarei era Maria“ (Lc. 1, 27).

3. Dumnezeu trimite așadar pe Arhanghelul Gavriil către această Fecioară, care rămânând fecioară, devine Maică a lui Dumnezeu printr-un singur cuvânt. Dacă El s-ar fi născut din sămânță, nu ar fi fost un om nou, fără păcat și Mântuitor al celor păcătoși; căci mișcarea aceasta a trupului spre înmulțire, nefiind supusă rațiunii pe care Dumnezeu a lăsat-o să ne conducă, nu este fără lipsă de păcat și de aceea Proorocul David a spus: „că iată întru fărâdelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea“ (Ps. 50, 7). Astfel, dacă nașterea lui Dumnezeu după trup s-ar fi făcut prin sămânță, El n-ar fi fost un om nou, nici principiu, izvorul unei vieți noi, cu totul regenerată... căci în urma căderii și moștenirii urmării ei, El n-ar fi putut purta în El plenitudinea Dumnezeirii intactă și să facă Trupul Său, izvor nesecat de sfințenie pentru a curăți prin abundența puterii Sale pata greșelii protopărintilor noștri și pentru a umple de sfințenie pe toți urmașii acestora. Astfel nu om, nici înger, ci Domnul Înșuși vine să ne mântuiască, zămislit și întrupat în pântecul Fecioarei și rămânând Dumnezeu fără schimbare.

4. Îngerul „a fost trimis la o fecioară logodită cu un bărbat cu numele Iosif“. Înțelepții bine că amândoi erau din casa și familia lui David. „Și numele Fecioarei, se spune, era Maria“ ceea ce se traduce prin „Kyria“, adică „Doamnă“. Acest cuvânt indică demnitatea ei înaltă, perseverența ei în feciorie, viața ei absolut distinsă, riguroasă ei stăruință în toate și pentru a spune astfel, caracterul ei ireproșabil.

Pe drept cuvânt ea este numită Fecioară, fecioară fiind atât cu trupul cât și cu sufletul, având puterile sufletești și simțurile trupului lipsite de cea mai mică pată. Aceasta a fost bogăția ei: o bogăție atât de unică, atât de fermă, altfel spus, atât de nobilă, nicicând putând fi atinsă, asemeni unei porți zăvorâte care păzește comora adunată, asemeni unei cărți pecețuite, care împiedică privirea să ajungă la scrieri. Acest lucru a și fost spus despre Fecioară: „iată cartea pecețuită și poarta care a rămas închisă și nimeni nu va intra prin ea“ (Is. 29, 11 și Iez. 44, 2).

5. Dar Fecioara este „Doamnă“ (Kyria) și în altă manieră, după demnitatea ei, cinstea, vrednicia ei, căci ea este Împărăteasa întregii lumi, ea cea care a zămislit și născut, în feciorie (într-un mod dumnezeiesc) pe Stăpânul întregului univers. Iar ea este „Doamnă“, încă, nu numai pentru că a fost liberă de orice sclavie (a păcatului) și părăsă la slava dumnezeiești Stăpâni, dar mai ales ca izvor și rădăcină a libertății neamului omenesc datorită nașterii ei negrăite, care izvorăște tuturor bucuriilor. Căci o femeie căsătorită cu un bărbat este dominată și supusă, mai mult decât este „doamnă“ și stăpână, și aceasta, mai ales, după nașterea durerioasă și, după blestemul pronunțat contra Evei: „în dureri vei naște copiii“, „atrasă vei fi către bărbatul tău și el te va stăpâni“ (Fac. 3, 16).

De acest blestem a slobozit Precurata fecioară neamului omenesc, primind în schimb bucuria și binecuvântarea îngerului. Căci, se spu-

ne, că îngerul a venit și s-a adresat Fecioarei: „Bucură-te ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine; binecuvântată ești tu între femei...“ (Lc. 1, 28). Nu viitorul îl anunță arhanghelul zicând: „Domnul este cu tine“, ci el mărturisește ceea ce a văzut împlinindu-se în chip nevăzut. Înțelegând, că ea era locaș al darurilor dumnezeiești și omenești și că ea era împodobită cu toate darurile Duhului Sfânt, pe drept cuvânt o numește „plină de har“. Realizând, pe de altă parte, că ea l-a primit deja în ea pe Cel care este Izvorul tuturor darurilor și prevăzând nașterea ei fără dureri, îi spune a se bucura, afirmând cu adevărat că singura ea era binecuvântată între femei. Da, căci din cauza unei slave covârșitoare de care este plină Maica Domnului, nici o femeie oricât ar fi de slăvită nu este atât de plină de slavă cum este ea.

6. Văzând aceasta, Fecioara, și temându-se ca îngerul să nu fie un ispititor abil în a înșela femeii imprudente ca Eva, nu a primit fără precauție salutul acestuia. Cum ea încă nu avea o cunoaștere exactă a acestei uniri cu Dumnezeu de care îngerul îi vorbea, ea a fost tulburată de cuvântul lui, se spune, și, bazându-se pe fecioria ei, a întrebat: „ce fel de închinăciune poate fi aceasta?“ (Lc. 1, 29). Arhanghelul vrând să alunge pioasa teamă a Fecioarei celei pline de har, îi răspunde: „Nu te teme Marie că ai aflat har înaintea lui Dumnezeu“ (Lc. 1, 30). Care har? Acel har care nu era cu puțință decât Aceluia Care singur poate imposibilul, har care ți-a fost rezervat ție, mai înainte de veci. Căci „iată vei lua în pântec și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus“ (Lc. 1, 31). Auzind de cuvântul „zămislire“, spune el, nu te gândești la pierderea fecioriei tale și nici nu te tulbura. Da, cu adevărat, cu greu a spus arhanghelul: „iată vei lua în pântec“ ei, unei Fecioare, indicându-i totodată, descoperindu-i o zămislire care era compatibilă cu fecioria ei: „rămânând așa cum ești în prezent, păzindu-ți fecioria neatinsă, tu vei avea în pântec și vei naște pe Fiul Celui Preaînalt“. Și aceasta este ceea ce Isaia a proorocit cu mulți ani înainte zicând: „iată Fecioara va avea în pântec și va naște Fiul“ (Is. 7, 14) și adaugă: „Și atunci m-am apropiat de proorociță și a luat în pântec și a născut un fiu“ (Is. 8, 3). Cum proorocul s-a apropiat de proorociță? Așa cum s-a apropiat azi Arhanghelul Gavriil de Fecioara Maria. Ceea ce acesta (arhanghelul) a văzut azi, acela (proorocul) a prevestit mai dinainte. În ceea ce privește proorocița, adică fecioara, că a avut darul proorociei o arată limpede cântarea ei adusă lui Dumnezeu din Evanghelia. Isaia spune că: „S-a apropiat de proorociță“ și aceasta prin puterea Sfântului Duh văzând toate mai dinainte și adăugă apoi... „și a luat în pântec și a născut un Fiul“ (Is. 8, 3), iar astăzi arhanghelul spune Mariei: „vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus“ (Lc. 1, 31) căci „Acesta va fi mare“. Isaia va spune din nou: „căci prunc nu s-a născut nouă... și se cheamă numele lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie“ (Is. 9, 5) și aceasta o cântă azi arhanghelul zicând: „Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema“.

7. Dar din ce cauză n-a spus: „El este mare și Fiul al Celui Preaînalt ci spune: „El va fi“ și „se va chema“? O face aceasta pentru a centra cuvântul său pe umanitatea lui Hristos și pentru a descoperi, în același timp, că va fi cunoscut de toți oamenii și vestit astfel de ei așa cum a putut afirma mai târziu Sfântul Apostol Pavel: „Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume...“ (I Tim. 3, 16).

Îngerul însă mai adaugă: „Domnul Dumnezeu îi va da lui tronul lui David, părintele Său și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția lui nu va avea sfârșit“ (Lc. 1, 32—33). Da, Cel Care împărățește fiind veșnic, neavând limite, este Dumnezeu însuși; dar David este numit părintele Său și pentru acest motiv El este și om în același timp; Acest Prunc dumnezeiesc este Dumnezeu și om, Fiul Omului și Fiul lui Dumnezeu, primind și ca om împărăția fără succesiune, așa cum a văzut și a mărturisit Daniel: „Am privit până când au fost așezate scaune și S-a așezat Cel vechi de zile și iată pe norii cerului venea cineva ca Fiul Omului și a înaintat până la Cel vechi de zile și a fost dus în fața lui... și lui I s-a dat stăpânirea, slava și împărăția... stăpânirea lui este veșnică, stăpânire care nu va trece, iar împărăția lui nu va fi nimicidată niciodată“ (Dan. 7, 9 și 13-14).

8. El va domni pe tronul lui David și va împărăți peste casa lui Iacov. Astfel, Iacov este patriarhul tuturor celor care adoră pe Dumnezeu, iar David este primul care a domnit slăvindu-l pe El și plăcându-l Lui, prevestindu-l pe Hristos, Care unește în Sine calitățile de patriarh și de împărat într-o singură domnie cerească și veșnică. Iar Fecioara, plină de har, când ea aude cuvintele extraordinare și dumnezeiești pe care arhanghelul i le-a adresat, adică: „Domnul este cu tine“, „iată vei avea în pântec...“ ea răspunde: „Cum va fi aceasta de vreme ce eu nu știu de bărbat“ (Lc. 1, 34).

... Căci, zice ea, chiar dacă ai venit să-mi aduci o veste nouă, cu totul de natură spirituală și cu totul lipsită de orice patimă trupească, tu îmi vorbești totuși de luare în pântec, de zămislire, de naștere și de toate cele ce urmează... Cum se vor petrece toate? Căci, adaugă ea, eu nu știu de bărbat.

Ea nu a spus acestea din lipsă de credință, ci pentru că ea a căutat să înțeleagă modul în care aceasta ar putea să se întâmple. De aceea arhanghelul răspunde: „Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; de aceea și Sfântul care se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema“. Tu ești precurată, zice el, și plină de har și ți-o spun din nou: Duhul Sfânt se pogoră asupra Ta, pentru covârșitoarea ta sfințenie, pregătind și rândvind lucrarea lui Dumnezeu în tine: Puterea Celui Preaînalt te va acoperi cu umbra Sa, pentru a te întări, și, umbrându-te, prin contact direct cu tine, pentru a-și modela umanitatea, ca Cel care se va naște să fie Sfânt. Fiul al lui Dumnezeu, puterea lui Dumnezeu sub chipul omului. Căci iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit și ea

fiu la bătrânețe ei, prin voia lui Dumnezeu, la Care nimic nu este cu neputință. La aceste cuvinte, ce răspunde Fecioara, cea plină de har, ea, a cărei înțelegere era dumnezeiască și incomparabilă? Încă o dată ea recurge la Dumnezeu, își concentrează toate puterile spre El, în rugăciune, spunând arhanghelului: „Dacă Duhul Sfânt, cum spui tu, trebuie să vină asupra mea pentru a curăți mai mult natura mea și să-mi dăruiască puterea a primi Rода mântuirii, dacă puterea Celui Preaînalt trebuie să mă umbrească pentru a forma în mine după umanitate pe Cel după chipul lui Dumnezeu și a lucra în mine o zămislire fără sămânță, dacă Pruncul trebuie să fie Sfântul și Fiul lui Dumnezeu și Împărat veșnic — căci nimic nu este cu neputință la Dumnezeu — atunci „iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!“ Și îngerul a plecat, lăsând în pântecul ei pe Creatorul întregului univers, pe Ziditorul unit cu trup omenesc. Toate acestea Isaia le-a proorocit în mod limpede prin cele văzute de el prin ceea ce a fost învrednicit a pătimi în mod fericit: Căci nu a văzut pe serafim să ia nemijlocit (direct) cărbunele de pe cerescul și inteligibilul altar de jertfă, ci cu un clește l-a luat. Serafimul, atingându-i buzele lui Isaia și curățându-l (Is. 6, 7). Aceeași mare viziune ca aceasta a cărbunelui prins în clește, a contemplat și Moise văzând rugul cel ce ardea în foc, dar nu se mistuia (Iez. 3, 2).

Astfel Maica Fecioară, ea singură este granița, limita între firea creată și cea necreată și toți cei care cunosc pe Dumnezeu vor fi ea, care a fost locaș Aceluia Care este nemărginit și toți cei care o vor lăuda pe ea după Dumnezeu, pe Dumnezeu îl vor lăuda. Ea este mijlocitoarea veșniciei, ea este lauda profetilor, începutoarea Apostolilor, sprijinul mucenicilor, temelie învățătorilor. Ea este slava celor pământești, bucuria celor cerești și podoaba întregii creații, ea este principiu, izvorul și rădăcina nădejzii noastre cerești. Pe care să o dobândim prin sfințele ei rugăciuni pentru noi, spre slava Celui Care S-a născut mai înainte de veci din Tatăl și S-a întrupat din Precurata Fecioara Maria, în timpurile mai de pe urmă Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Lucruri ce se cuvin a fi știute la sfințirea unei biserici

În cazul unei sfințiri, primirea ierarhului se face în afara Sfântului lăcaș de către întreg soborul de slujitori, cel dintâi dintre ei având Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce.

În momentul începerii slujbei de sfințire biserica trebuie să fie fără credincioși; ei pot intra în ea abia după momentul propriu-zis al Sfințirii, fiind singura posibilitate din viața unei parohii, atât pentru bărbați cât și pentru femei, de a se închina și în Sfântul Altar.

Pentru slujba propriu-zisă de Sfințire sunt necesare următoarele: — cămașă lungă, tip halat, confecționată din atlas alb, cu mânecile înguste și încinsă cu cordon, pe care o va îmbrăca arhiereul peste Sfintele veșminte.

— 2—3 prosoape tradiționale românești, de preferință albe, pentru așezarea pe grumaz și pentru încălzirea arhiereului.

— Sfântul și Marele Mir.

— Sfintele Moaște.

— Icoanele celor patru Evangheliști.

— Antimis nou (unde este cazul).

De obicei ultimele patru se aduc de către diaconi, de la Catedrala chiriarhală.

— Miruitor făcut dintr-un lemn lung (acesta diferă după înălțimea bisericii) cu care se va sfinți interiorul și exteriorul bisericii.

— Ceară curată (circa 1 kg), topită, ținută la o sursă de foc până în momentul folosirii.

— Apă caldă (3—4 kg) într-un vas nou.

— 4 bucăți săpun bun.

— 4 bureți noi pentru spălarea prestolului.

— Nisip, prosoape noi pentru ștergerea prestolului.

— Ceară roșie pentru sigiliu.

— Ștampila parohiei.

— 2 bobine sfoară de in a câte 15 m fiecare.

— Apă de trandafir (colonie), câteva sticleuțe.

— Aghiazmă, făcută din vreme, cu un sfeștoc de busuioc.

— Cutiuță de argint sau inox pentru Sfintele Moaște.

— Actul de sfințire întocmit din vreme pe care-l va semna arhiereul și soborul și un tub de inox înfletat pentru păstrarea lui alături de Sfintele Moaște în picioarea Sfintei Mese.

— Vase noi (gen ibric) pentru turnarea cerii topite și a apei calde.

— Acoperământ pentru Sfânta Masă (mășarița de in), care se va putea pune direct peste piatră și un alt acoperământ deasupra, împodobit după cuviință.

— Faclii de ceară cu prosoape tradiționale românești (de preferință albe) care se vor da arhiereului și întregului sobor de slujitori prezenți.

Prețul paroh va pregăti câțiva oameni de nădejde dintre consilierii și credincioșii apropiați lui pe care-l va folosi la păstrarea ordinii și la cele necesare bune desfășurări a slujbei de sfințire.

Prețul paroh va avea pregătit un scurt cuvânt, în care va arăta succint desfășurarea lucrărilor și va mulțumi celor care l-au ajutat. Va mulțumi arhiereului și tuturor celorlalți slujitori pentru prezența la această sărbătoare a parohiei.

Protos. TIMOTEI AIOANEI

Pagini de muzică corală religioasă

dul, singurul mod de exprimare în cultul ortodox, mai toți dintre compozitorii noștri își vor întregi opera lor cu importante lucrări corale de muzică religioasă. De la Gheorghe T. Burada, Alexandru Podoleanu, Nicolae Bănulescu, Teodor Georghiu, Gavriil Musicescu, Andrei și Eduard Wachmann, Alexandru Flechtenmacher, Eusebie Mandicevschi, Isidor Vorobchievici, Ciprian Porumbescu, Iacob Mureșianu sau George Dima, care are și meritul de a fi deschis „noi drumuri, pe care se vor îndrepta profesioniștii români în deceniile următoare“ (Popovici, Doru. *Muzica corală românească*, București, Editura Muzicală, 1966, p. 341) și până astăzi s-au însumat zeci și zeci de partituri având ca titlu *Cântările Sfintei Liturghii*; unele dintre aceste creații purtând germele inspirației psaltice iar altele, cum sunt adesea definite, creații muzicale originale. Numai și consultarea lexiconelor românești semnate de Viorel Cosma (197) sau Gh. C. Ionescu (1994) ne va fi extrem de folositoare în demersul nostru cu caracter muzicologic.

Pornind de la o realitate artistică și interpretativă concretă, mânduind cu profesionalism tehnica scrierii corale pentru patru voci, compozitorii români vor elabora, cu predilecție, lucrări muzicale pentru trebuința corurilor bisericesti de factură m'x'ă; adică pentru ansamblul cu voci de soprana, altist, tenor și bas. Cum însă în lăcașurile noastre de cult și-au dovedit o statornică existență și alte categorii de coruri precum cele alcătuite din voci de bărbați sau numai din voci de femei se înțelege că muzicienii creatori nu vor întârzia să compună și lucrări destinate corurilor de voci egale. Exemplifică, iată, în ordine alfabetică, cu numele câtorva compozitori ai genului: Augustin Bena — Litur-

ghia, a doua, pentru patru voci egale, 1938; Sabin Drăgoi — Liturghie în mi minor, pentru cor de bărbați, 1926 sau, de același compozitor, Liturghia solennă în Fa major, pentru cor de femei, 1937; Nicolae Lungu — Liturghia psaltică pentru trei voci egale, 1956; Timotei Popovici — Cântările Sfintei Liturghii pentru 2—3 voci egale, 1942; Ion Runcu — Cântările liturgice în stil psaltic pentru cor bărbătesc, cor mixt, cor pe 3 voci egale, cor pe 2 voci, 1956; Gheorghe Șoima — Liturghie pentru cor bărbătesc etc.

Dar, după cum este și firesc, în peisajul creației muzicale românești vom întâlni și lucrări destinate vocilor de copii: D. G. Kiriac — Cântări Liturgice pentru copii și copii (1926) sau Cornel Givulescu cu Liturghia pentru copii (1940) și exemple, desigur, ar putea continua.

Abordând însemnătatea tezaurului cântărilor liturgice, adecvate corurilor din bisericile ortodoxe, Dumitru D. Stancu (n. 1915), el însuși dirijor, psalt, deci și un „bun cunoscător al ethosului tradițional al muzicii noastre bisericesti“ — după cum apreciază Tituș Moisescu în *Actualitatea muzicală*, București, nr. 105, 1994, p. 1 — a finalizat, cu ceva timp în urmă, lucrarea *Cântările Sfintei Liturghii pentru cor de voci egale*, București, Editura Muzicală, 1995, p. 46.

Desigur, se pune, firesc, întrebarea: Care s'nt, de fapt, elementele melodic-ritmice și armonice ce asigură originalitatea lucrărilor semnate de compozitorul D. D. Stancu? În primul rând, prim-az în lucrarea s'udiată structura arhitectonică cât și îmbinarea firească a melodiei cu textul liturgic. Pentru reliearea coordonatelor specifice discursului muzical compozitorul D. D. Stancu folosește, cursiv, tehnica isonului („hangul“) plasat, mai ales,

la vocile inferioare precum în răspunsurile: Amin și Doamne miluiește, Anărătoarea Doamnă, Heruvicul, Pre Tatăl, apoi isonul dublu în Iubi-te-voi, Doamne; canonul și câteva elemente eterofone în Răspunsurile mari: Pre Tine..., Axionul, Sfânt, Sfânt..., Unule născut, Chinonic, Tatăl nostru; recitativul și unisonul în Antifonul II, Fericirile, Heruvicul, Văzut-am lumina. Sunt acestea tot atâtea abordări compozitionale ce dau lucrării Cântările Sfintei Liturghii de D. D. Stancu o evidentă notă specifică.

De asemenea, fi mai sunt caracteristice acestei lucrări și interferențele stilistice precum scrierea polifonică, cu precădere în Apărătoarea Doamnă, Heruvicul (Răspunsurile mari) sau reliefaarea unor elemente morfologice specifice creației muzicale populare (vezi, cadenta frigidă) etc.

Prin amplasarea într-unu-lu discurs melodic în registrul comod și expresiv al vocilor lucrarea compozitorului român D. D. Stancu se recomandă, prin sine, convingător, tuturor corurilor de copii care participă, cu cântecul lor, la împodobirea sfințelor slujbe din cadrul bisericii ortodoxe.

Subliniind ideea atât de convingător etalată de George Dima, în 1898, și anume că: „Unicul loc, în care poporul nostru poate învăța să cânte este biserica“, înțelegem la acest s'ârșit de secol, că eforturile pentru reintinerirea cântării cor le aparțin acestui timp și exemplului dovedit, mai ales de către compozitorul Gavriil Musicescu, Ciprian Porumbescu, Ion Vidu, D. G. Kiriac, Gheorghe și Cucu, Liviu Tempea iar din cercul personalității lor s'biene de Dimitrie Cuntan, Timotei Popovici, Gheorghe Șoima, Ion Gh. Popescu etc.

Cu lucrarea Cântările Sfintei Liturghii (pentru cor de copii) de compozitorul D. D. Stancu muzica corală religioasă își redefineste atât conținutul său artistic cât și, cu osebire, pe cel moral-religios de esență ortodoxă.

CONSTANTIN CATRINA — Brașov

Odată cu introducerea muzicii corale în bisericile și catedralele din spațiul românesc va fi posibilă interpretarea, tot mai recventă, a unui reper-toriu muzical religios încărcat de reverențiale ale dreptei noastre credințe strămoșești. Știm, însă, că la începuturile lor corurile din Transilvania, dar și din Tara Românească și Moldova, au abordat în exclusivitate, partituri muzicale religioase aparținând unor compozitori din centrul și sud-estul Europei. Iată câteva exemple aparținând secolului al XIX-lea: Iugojenii, printre cei dintâi, hotărâsc la 24 septembrie 1840, trimțterea învățătorului Ghina și a unui număr de coriști, la Timișoara, „pentru a învăța, cu germanul Pfeifer, p' o' e' or de muzică, liturghia care se cântă în biserică sârbească și Vârșet“ (Apud Vancea, Zeno. *Creația muzicală românească*, sec. XIX—XX, vol. I, București, Editura Muzicală, 1968, p. 35); în aprilie 1846 românii ortodocși din Șcheii Brașovului vor asculta în biserică lor voievodală, în prezența protopopului Ioan Popazu (1808—1889), „un cor alcătuit din copii care [...] a dat răspunsuri, la s'ânta Liturghie, după modelul cântărilor de la Viena și București“ (Siebenbürger Wochenblatt, Brașov, nr. 33, 23 aprilie 1846, p. 130).

Climatul favorabil dezvoltării vieții corale bisericesti în deceniile din urmă ale secolului al XIX-lea își găsește apreciere și într-una din întâlnirile lui George Barițiu (1812—1893) cu membrii Astrei de la Brașov, în anul 1863; cu acest prilej cântărilor lor români va confirma, cu entuziasmul cel caracteristic, „In zilele noastre se îneca că alții a introduce în biserică răsunătoare armonia [...] că în toată viața mea n-am auzit, așa frumos în biserică, precum cântă corul din București la biserică Curtea Vechia“ (Calendariu pentru poporul român... 1863. Intocmit de George Barițiu, p. 1—17).

În spiritul acestor înnoiri, fără a uita că monodia de tradiție bizantină a constituit, veacuri de-a rând-

Rolul Bisericii Române din Transilvania și Banat în păstrarea ființei naționale a poporului român

(III)

După retragerea romanilor din Dacia au continuat să existe, în logica firească a devenirii istorice și deopotrivă în logica mărturiilor documentare, formațiuni politico-administrative pe întregul întins al pământului românesc. Consemnarea lor documentară directă în Transilvania și Banat va fi făcută în secolele IX—X, în strânsă și nemijlocită legătură cu rezistența îndelungată în fața expansiunii ungare. Potrivit izvoarelor istorice, la invazia ungurilor din Panonia în Transilvania și Banat, existau în arcul intracarpatic voievodatele (ducatele), lui Memurout, Glad, Gelu, voievodatul cu centrul la Alba Iulia. Asemenea formațiuni politice s-au constituit în acea vreme pe întreg pământul locuit de români.

Incepând cu secolul al X-lea, după stabilirea lor în Câmpia Panoniei și după ce expansiunea spre apus le-a fost blocată, cetele reșorilor unguri încep să se infiltreze în Transilvania, venind din pre vest, de aceea și numele de Transilvania, pentru ei însemnând „țara de dincolo de pădure”, din latinescul „Ultra-Silvum”, care tradus în ungurește corespunde cu Erdélyi, adică Ardeal. Din cauza rezistenței pe care au opus-o românii organizați în voievodate (ducate) bine încheiate, descrise de importantul izvor istoric ungar Gesta Hungarorum, a nota lui anonim al regelui ungar Bela, pătrundera invadatorilor unguri în Transilvania s-a desfășurat în mai multe etape care au durat vreme de trei secole, abia în secolul al XIII-lea reușind să-și extindă autoritatea politico-administrativă în acest teritoriu românesc.

Pentru apărarea teritoriilor intrate în stăpânirea lor, intrucat cu numărul restrâns de unguri nu puteau fi protejați, iar românii le erau dușmani, regii unguri au colonizat secui — care, deși vorbesc limba maghiară, au o origine foarte discutată — și germani, cunoscuți în Transilvania sub numele de sași.

Documentele vremii, inclusiv ale regilor ungari, datând din

aceia vreme, pomenesc de „terra Blacorum” (țări ale romanilor) pe întreg teritoriul Transilvaniei. În aceste condiții, organizarea administrativă a Transilvaniei a trebuit să aibă o structură deosebită de restul Regatului ungar, păstrându-se pentru ea forma autohtonă de organizare — voievodatul, comun și celorlalte două țări românești. Această specificitate românească ce a caracterizat viața și organizarea politică a Transilvaniei a făcut ca voievodatul să aibă, după aprecierea geografului ungar Jenő Kalnoky, „o istorie aparte de cea a Ungariei”.

Voievodatul transilvan avea să se mențină până în secolul al XVI-lea când, în anul 1541 după dispariția ca stat a Ungariei medievale (în urma bătăliei de la Mohács din 1526 în care forțele ungare au fost zdrobite de sultanul Soliman Magnificul), Transilvania va primi o situație analogă cu a Moldovei și Țării Românești — principat autonom sub suzeranitatea otomană.

În epoca arpadiană și un timp și mai târziu românii s-au menținut într-o situație de egalitate constituțională față de populațiile nou venite, în acele vremuri nu apar deloc ca popor supus, dimpotrivă ei sunt egali în cele militare, participând cu trupe proprii conduse de adevărate dinastii militare românești (Huniuzii, Pavel Chinezul, Măcicas, Bizere) la luptele purtate de regalitate, voievozi, autorități locale transilvănene, egali în privința fiscalității și a proprietății de pământ, iar drepturile politice le sunt dovedite de participarea lor la congresele Transilvaniei.

Incepând din secolul al XIV-lea situația românilor s-a înrăutățit. Iobăgia sub dănia de Anjou devine o instituție de drept, ori iobăgia aceasta, cu atât ea îndatoririi, supusă tuturor asupritorilor, se compunea în majoritatea ei din români, populația covârșitoare ca număr în Transilvania.

Arhid. prof. dr. CONSTANTIN VOICU
Dr. MIHAI RACOVIȚAN

Alegerea și instalarea noului Patriarh și Papă al Alexandriei, S. SA PETRU AL VII-LEA

După trecerea pe neașteptate la cele veșnice, pe când se afla în insula Amorgos — Grecia, a vrednicului de pomenire Patriarhul Partenie III al Alexandriei, tronul patriarhal a devenit vacant, iar ca patriarh locum-tenens a fost numit mitropolitul Hrisostomos de Iohanesburg.

Potrivit tradiției Bisericii Alexandriei, alegerea noului patriarh a avut loc vineri, 21 februarie a.c., în Catedrala Patriarhală Sf. Sava din Alexandria.

Mai întâi colegiul electoral, din care au făcut parte și laici, au ales trei persoane eligibile. Mitropolitul Petru de Camerun a înrunit 154 de voturi, mitropolitul Timotei al Africii Centrale 114, urmat de mitropolitul de Zimbabwe cu 101 voturi.

În a doua fază, Sf. Sinod al Patriarhiei Alexandriei a desemnat din cei trei candidați — tot prin vot — pe unul singur care va deveni astfel noul patriarh.

A fost desemnat cu unanimitate de voturi — mitropolitul Petru de Camerun care a fost proclamat astfel ca papă și patriarh al Alexandriei și al întregii Africi, fiind al 115-lea înfăptuitor al acestei istorice și venerabile Biserici de la întemeierea ei de către Sf. Ev. Marcu, cel care după o veche tradiție a devenit și primul ei episcop.

Festivitățile de instalare ale S.S. Petru al VII-lea, patriarhul Alexandriei au avut loc duminică, 10 martie a.c. și s-au desfășurat în biserica Buna-Vestire din Alexandria în prezența unui mare număr de ierarhi, clerici și credincioși veniți din întreaga lume ortodoxă.

Sf. Liturghie solemnă a fost oficiată de S.S. înconjurat de membrii Sf. Sinod al Patriarhiei Alexandriei și de alți clerici și ierarhi ortodocși.

S.S. Bartholomeus I, patriarhul ecumenic, a fost reprezentat de către I.P.S. Arhiepiscop Gregorios de Tiatira și Marea Britanie care a transmis și mesajul din partea S.S. Patriarh Bartholomeu.

Au fost prezenți de asemenea P.F. Maxim, patriarhul Bulgariei, reprezentanți ai altor Biserici Ortodoxe, S.S. Shenuda, patriarhul Bisericii Copte din Egipt, reprezentanți ai Bisericii Romano-Catolice și ai celei Anglicane.

A fost prezent de asemenea și marele Mulțiu al Alexandriei.

Festivitatea și instalarea a fost onorată de prezența președintelui Republicii Elene — dl. Kosti Stephanopoulos, a președintelui Ciprului dl. Glafkos Kleiridis și a numeroase personalități politice, culturale și militare ale Greciei și ale Ciprului.

În cuvântul său de întronizare, noul Patriarh și papă al Alexandriei Petru al VII-lea a subliniat câteva din măsurile urgente ce se impun în legătură cu viața și activitatea patriarhiei Alexandriei sub aspect misionar, pastoral și liturgic având în vedere specificul ei aparte și anume acela de a cuprinde la sânul său credincioși de diferite rase și etnii.

„Deși am devenit acum patriarh — a spus S.S. — voi rămâne pe mai departe, ca și până acum un misionar” — aluzie bineînțeles la activitatea meritorie pe care a desfășurat-o vreme de zeci de ani ca mitropolit în Africa.

S.S. Patriarh și papă al Alexandriei Petru al VII-lea s-a născut la 3 sept. 1949 în satul Sinhari din Cipru.

La vârsta de 17 ani a intrat ca frate în mănăstirea Mahaira, iar după 6 ani în 1972 a fost hirotonit diacon.

În anul următor a intrat în clerul Patriarhiei Alexandriei.

A urmat cursurile Gimnaziului Averof din Alexandria și apoi cele ale Facultății de Teologie din Atena, pe care le-a absolvit în 1978. În același an a fost hirotonit într-un preot primind tot atunci și rangul de arhimandrit. A fost numit ca și conducător al Catedralei Sf. Nicolae din Cairo și secretar patriarhal.

În iulie 1983 a fost ales ca episcop de Babilon unde a păstorit până în iunie 1990 când a devenit mitropolit de Akkra iar din 1994 a devenit, prin alegere, mitropolit de Camerun și al Africii de Vest.

A făcut între timp studii de specializare la Facultatea de Teologie din Dublin — Irlanda și a luat parte la diverse întruniri ecumenice. S-a remarcat ca un teolog de excepție și mai ales ca un bun misionar în Africa, unde a păstorit ca mitropolit. S.S. vorbește curent greaca, araba, engleza și franceza.

EIS POLLÁ ETI MAKARIOTATE!

Ierod. DUMITRU BALȚAT

Evocări

1. Un om cu multă experiență:

PĂRINTELE ARHIMANDRIT IOAN DINU

Părintele Arhimandrit Ioan Dinu a fost cel de al treilea stareț al Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, după restaurare. El a urmat după Părintele Serafim Popescu și a avut ascultarea de stareț vreme de șaisprezece ani, — din mai 1955, până în noiembrie 1971.

La mănăstirea noastră, Părintele Ioan Dinu a venit, ca pensionar, în octombrie 1952. Își sfârșise rosturile, pe care i le-a încredințat Biserica și a ajuns la anii de pensionare. S-a pensionat la cerere. Ultima ascultare, în cadrul Bisericii, în afara mănăstirii, a avut-o ca vicar al Arhiepiscopiei de Iași. Mitropolitul Sebastian, care conducea atunci Mitropolia Moldovei și Arhiepiscopia de Iași, și cu care Părintele Ioan Dinu se găsea în bune relații, ar fi vrut să-l țină pe mai departe în funcția de vicar. Părintele Ioan însă a spus: „Postul de vicar, pe care îl ocup eu acum, conferă multă cinste celui care are această demnitate. Doresc ca această cinste să o aibă și altul”. După ce s-au împlinit toate cele de trebuință, în vederea pensionării, Părintele Ioan Dinu, primind aprobarea și binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Bălan, s-a așezat la mănăstirea noastră de la Sâmbăta, unde și-a petrecut ultima parte din viața vreme de douăzeci și șapte de ani, până în decembrie 1979, când a trecut la cele veșnice.

La mănăstire Părintele Ioan Dinu a venit cu experiența câștigată de-a lungul celor șaiszeci și unu de ani de viață, din care o bună parte i-a petrecut în rosturi de conducere, în mai multe eparhii, — cea de la Oradea, cea de la Galați, cea de la Constanța și cea de la Iași. Mitropolitul de atunci, Nicolae Bălan, care este și ctitor al mănăstirii noastre, având în considerație experiența Părintelui Dinu, l-a numit stareț al mănăstirii.

Cel dintâi lucru, pe care l-a făcut Părintele Ioan, în calitate de stareț, a fost acela că a hotărât și amenajat o cameră, ca să fie cancelaria mănăstirii. Iar grija de căpetenie a Părintelui Stareț Ioan a fost aceea de a fi totdeauna în legalitate și de a menține și susține prestigiul instituției, pe care o conducea. Ținea și la demnitatea personală și dorea să fie împlinitor al legii și supus autorității bisericesti și de stat.

Născut și crescut în Ardeal, când această provincie românească făcea parte din Imperiul Austriac; trăind apoi în condițiile noi, aduse de primul război mondial și cunoscând apoi și vitregiile celor patru ani de stăpânire străină asupra Ardealului de Nord, — când el se găsea la Oradea, în calitate de conducător al eparhiei, rămase fără episcop, — Părintele Ioan Dinu a știut să se afle și în condițiile de socialism materialist din țara noastră, de după cel de al doilea război mondial. De aceea nu i-a fost greu să întâmpine regimul nou și schimbările aduse de el. Aceasta se vede foarte bine din felul cum și-a încheiat cuvântul său de învățătură din ziua de anul nou 1948, în a treia zi de Republică Populară Română. El a zis atunci, adaptând Imnul Regal la noua situație: „O, Doamne sfinte, cerește Părinte, susține cu a Ta mână Republica Populară Română”.

Părintele Ioan și-a început activitatea publică, ca învățător, în Cetatea de Baltă, pe lângă Blaj, unde a funcționat în anul școlar 1911—1912. Absolvise în anul 1911 seminarul pedagogic, în Sibiu. În următorul an școlar, 1912—1913, a fost învățător în satul Drăguș, din apropierea mănăstirii, la care a ajuns stareț. A urmat apoi școala de ofițeri și în primele luni de război mondial, ca rănit, a fost luat prizonier. După vindecare a petrecut șapte ani în diferite lagăre de prizonieri, în Rusia. În timpul revoluției din 1917, împreună cu alți prizonieri, acunși într-o pivniță, a ajuns sub dărâmaturi, căci casa în pivnița căreia s-a aflat, a fost dărâmată cu tunul. În acea situație, a avut de luptat cu șobolanii, care năvăliseră asupra lor. Ca dovadă despre acea luptă, purta pe corpul său semne de mușcături de șobolani. În urma școlii pe care l-a avut în împrejurarea aceea, și-a pierdut graiul, pe care și l-a recăpătat mai târziu, prin multe eforturi pe care le-a depus.

După șapte ani de prizonierat, ani grei de muncă normată, în special pentru facerea cărămizilor, — în ianuarie 1921 Părintele Ioan s-a întors în țară, unde, pentru câteva luni și-a reluat activitatea de învățător, dar în toamna aceluiași an, s-a înscris la teologia din Sibiu, devenind absolvent de teologie în 1925, an în care a fost hirotonit diacon, necăsătorit, slujbă pe care a împlinit-o vreme de treisprezece ani. Preot a fost hirotonit la Oradea, de către episcopul Nicolae Popovici, după ce mai întâi a fost tuns în monahism, la mănăstirea Izbuc. În 1943, în 25 martie la sărbătorirea Bunei Vestiri, Părintele Ioan Dinu a primit distincția de arhimandrit, fiind hirotesit de Mitropolitul Nicolae Colan, pe atunci episcop al Clujului.

Venind la Mănăstirea de la Sâmbăta, Părintele Ioan Dinu aducea cu sine o experiență de o viață, constatări și concluzii, pe care le-a pus la îndemâna celor ce voiau să le știe și să le urmeze. Deși dascăl de profesie, Părintele Ioan nu ținea să ne dascălească. Uneori ne spunea diferite lucruri, mai mult dintr-o necesitate sufletească a lui. Făcea câte o afirmație, într-un anumit context de viață, pe care îl aducea în atenție diferite împrejurări. „Să fii smerit, înseamnă să-ți ții locul”, e un cuvânt de ordine, care ne-a rămas de la el. „Dacă tu nu-ți ții locul, nici cel de lângă tine nu știe unde să se așeze, nu știe ce are de făcut”, spunea mai departe, Părintele Ioan, drept lămurire. „Sănătatea ne-o dă Dumnezeu, prin părinți”, este un alt cuvânt spus de Părintele Ioan. „Ce-i între soț și soție numai ei și Dumnezeu știe”, afirma Părintele Ioan, când i se ivea vreo ocazie pentru o astfel de afirmație. „Tinerii au viitor, pe când bătrânii au trecut”. „Tânărul devine. Bătrânul a devenit”, sunt ziceri ale Părintelui Ioan, pe care poate le-au zis și alții, dar noi de la el le-am auzit.

La anii bătrânețelor, — căci la bătrânețe l-am cunoscut, — Părintele Ioan Dinu simțea trebuința de a-și depăna unele amintiri. Așa se face că știm că, la sfârșirea catedralei din Sibiu, în 1907, istoricul Nicolae Iorga a rostit doar atât: „Acest popor este vrednic de o dragoste fără hotare”; prin „hotare” vizând munții, ca hotare nedrepte între provincii românești.

Părintele Ioan își amintea cu plăcere de orele de limbă română de la liceul Gheorghe Lazăr din Sibiu, unde a urmat gimnaziul; liceul fiind pe atunci cu limbă de predare maghiară, iar profesorul de limba română fiind el însuși maghiar, dar bun cunoscător al limbii și literaturii române. Părintele Dinu spunea că orele de limbă română erau facultative, însă la ele mergeau toți elevii români din liceu. Ne mai spunea că, după citirea unui text literar, cum ar fi, de pildă, legenda meșterului Manole, profesorul exclama: „Cât e de frumos!”

Părintele Ioan Dinu era politicos și protocolar. Știa cum să întâmpine un demnitar bisericesc și un demnitar de stat și se conforma întocmai. Se simțea onorat de prezența unui om sus pus și își exprima bucuria unei astfel de împrejurări. Își cunoștea competența și căuta, pentru toate situațiile, cadrul legal. „La locul competent și în formă reglementară”, era o formulă pe care o folosea, când o cerea situația.

Când s-au împlinit cincizeci de ani de la absolvirea seminarului pedagogic, Părintele Ioan Dinu l-a adus la mănăstire pe fostul lui profesor, Onisifor Ghibu. A fost o cinste pentru noi toți, această vizită. Îmi amintesc cu plăcere urarea pe care mi-a făcut-o profesorul Ghibu, la plecarea, când mi-a zis: „Părinte Teofil, Dumnezeu să-ți țină mîntea și sănătatea”.

În anul 1969, când am împlinit patruzeci de ani de viață, Părintele Dinu a marcat acest eveniment din viața mea aducându-mi un kilogram de portocale. Și tot în același an, în toamnă, Părintele a ținut de datoria lui de stareț, să participe la înmormântarea mea.

Ca om de disciplină și de legalitate, Părintele Ioan, în vremea stăreției lui, a căutat să pună în valoare și să imprime în noi aceste două calități. Ce șaisprezece ani, câți au trecut, de la mutarea lui din această lume, nu l-au șters din conștiința noastră. Cei care l-au cunoscut pe Părintele Ioan Dinu, cei care am fost îndrumați de el, îl păstrăm pe mai departe în sufletul nostru și ne rugăm lui Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii și cu sfinții.

(Continuare în pag. a 4-a)

Arhimandritul TEOFIL PĂRĂIAN

Știri din lumea creștină

● La sfârșitul anului trecut, S. Sa Patriarhul Ecumenic Bartolomeus I, a făcut în fruntea unei delegații a tronului ecumenic, o vizită pastorală în Australia.

În cursul acesteia — prima a unui patriarh ecumenic în acest continent — S. Sa a avut întâlniri cu ierarhii ortodocși de aici în frunte cu Arhiepiscopul Stylianos al Australiei, cu personalități ale vieții politice, sociale și culturale, precum și cu numeroase comunități ortodoxe creștine de pe teritoriul Australiei.

Cu acest prilej, S. Sa i-a fost conferit titlul de „doctor honoris causa” al Universității Flinder din Adelaide.

● În capitala Iranului, Teheran, s-au desfășurat recent lucrările unei Comisii de dialog teologic, între creștinism și islamism, la care au luat parte și reprezentanți ai Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Tema principală a discuțiilor a fost: „Lucrarea religiilor în lumea contemporană” și s-au axat pe următoarele probleme: religia și drepturile omului, probleme morale ale umanității, dreptatea și pacea, respectul față de mediul înconjurător, subliniindu-se totodată faptul că actele de fanatism ale grupărilor extremiste islamice împotriva celor de alte credințe, în special a creștinilor nu fac decât să îngreuneze dialogul sincer dintre cele două religii monoiste.

● Un tribunal regional din Fetih, suburbie a Istanbulului a condamnat recent pe mitropolitul Iacob de Laodiceea la 5 luni închisoare „cu suspendare” pentru faptul că a săvârșit slujba Vecerniei din ziua de Paști a anului trecut într-o biserică a comunității bulgare din Istanbul. (1)

Verdictul tribunalului venit în urma unui denunț calomnios, a șocat atât Patriarhia Ecumenică cât și Consiliul Ecumenic al Bisericilor, care a și trimis o scrisoare de protest Tribunalului Suprem din Ankara în vederea anulării acestui act nedrept și jignitor la adresa unui ierarh ortodox.

Conform unei înțelegeri anterioare dintre Patriarhia Ecumenică și Patriarhia Bulgară, bisericile bulgare aflate pe teritoriul Turciei se află sub jurisdicția Scaunului ecumenic.

● Cu prilejul împlinirii a 1600 de ani de la trecerea la cele veșnice a Sf. Ambrozie de Milan (+397), Arhiepiscopul Milanului a proclamat anul 1997 ca „Anul Sf. Ambrozie” în cuprinsul diocezei sale, chemând clerul și credincioșii la studii și rugăciune în legătură cu viața, opera și activitatea marelui dascăl al Bisericii Creștine, prăznuit deopotrivă atât de Biserica Apuseană cât și de cea Ortodoxă.

● Heidi Hadsell, decan al Facultății de Teologie Mc. Kormik din Chicago, a fost aleasă ca directoare a Institutului Ecumenic de la Bossey-Elveția.

Născută în 1949, cu studii la Universitatea din Noua Californie, ea îi succede astfel prof. Jacques Nicole, fost director al Institutului de la Bossey.

● Episcopul catolic Benjamin de Jesus, vicar apostolic al insulei Jolo-Filipine, a fost asasinat în chip barbar cu 5 focuri de armă, în 4 februarie a.c., în timp ce se îndrepta spre Catedrala orașului, pentru a oficia Sf. Liturghie. Episcopul era originar din zonă, o zonă cu o puternică prezență musulmană cu accente puternice de fanatism și de violență, și s-a remarcat printr-o susținută activitate misionară și caritabilă.

● Patriarhia Ierusalimului a procedat recent la trecerea în rândul sfinților a unui număr de 63 de viețuitori ai mănăstirii Sf. Ecaterina din Sinai, care au trăit și au mărturisit pe Hristos în simplitate, dragoste și adevăr în epoci diferite — mulți dintre ei peccetluind cu sângele lor credința ortodoxă — se arată în documentul oficial al canonizării emis cu acest prilej.

O sfântă Liturghie solemnă, prezidată de S.S. Diodoros — Patriarhul Ierusalimului și de Arhiepiscopul Damianos al Muntelui Sinai, alături de membri ai Sinodului Patriarhal, a încununat acest act al canonizării noilor sfinți.

● Cardinalul Mikel Koliqi, decanul de vârstă al cardinalilor Bisericii Catolice, și care a petrecut peste 40 de ani în temnițele comuniste din Albania, a decedat la sfârșitul lunii ianuarie la Tirana.

În vârstă de 94 de ani, cardinalul albanez, după instaurarea regimului comunist în 1946, a fost arestat și ținut în diferite închisori și lagăre de muncă din Albania, până la eliberarea sa din motive de sănătate în 1986.

În anul 1993 l-a primit la Tirana pe Suveranul Pontif aflat în vizită în Albania.

● Biserica Sf. Învieri din Ierusalim se află într-un plin proces de restaurare, finanțat de toate confesiunile creștine din orașul sfânt. Recent deasupra boltei centrale a Sf. locaș a fost înălțată o cruce nouă în locul celei vechi distruse de trecerea timpului.

Crucea a fost confecționată dintr-un material special de către un grup de specialiști, material cuprinzând metale prețioase, iar pe deasupra a fost îmbrăcată în aur.

De dimensiuni uriașe, crucea are încastrată la cele patru extremități ale brațelor, precum și în interiorul ei pietre prețioase de mărmi considerabile și care pe timpul zilei absorb razele soarelui în așa fel încât păstrează lumina și pe timpul nopții, crucea strălucind și putând fi vizibilă astfel din orice parte a orașului.

Înălțarea noii cruci deasupra cupolei Bisericii Sf. Învieri din Ierusalim s-a făcut cu o solemnitate deosebită, la care a participat și S.S. Diodoros Patriarhul Ierusalimului, care a și suportat personal toate cheltuielile legate de confecționarea acesteia.

● Preotul Tamás Josef, duhovnic al Institutului Teologic Romano-Catolic din Alba-Iulia și vicarul Arhiepiscopiei de aici a fost numit de Vatican ca episcop vicar al Arhiepiscopiei Romano-Catolice din Alba Iulia, și a fost hirotonit într-un episcop la Conventul monahal de la Sumuleu — Ciuc (Jud. Harghita) la 1 martie a.c.

Arhid. VISARION BALȚAT

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● SĂMBĂTA 1 MARTIE 1997,

— A primit la Reședința Mitropolitană pe domnul Ministru de Externe, Adrian Severin, însoțit de purtătorul de cuvânt a Ministerului, doamna Gilda Lazar și de domnul Mihnea Constantinescu, șeful de cabinet al Ministrului de Externe, într-o vizită protocolară.

● DUMINICĂ, 2 MARTIE 1997,

— A cercetat Schitul Păltiniș.

● MARȚI, 4 MARTIE,

— A primit la Reședința Mitropolitană pe domnul prefect Tiberiu Costăchescu.

● JOI, 6 MARTIE 1997,

— S-a deplasat la Mănăstirea Sămbăta, unde a avut o întâlnire cu toți stăreții și starețele din Arhiepiscopie, însoțiți de economii și secretarii mănăstirilor.

● SĂMBĂTA, 8 MARTIE 1997,

— A primit la Reședința Mitropolitană pe domnul Ministru Secretar de Stat al Secretariatului de Stat pentru Culte, prof. Gheorghe F. Anghelescu.

● DUMINICĂ, 9 MARTIE 1997,

— A slujit Liturgia arhierescă la Biserica din cartierul „Mihai Viteazul” și a binecuvântat terminarea lucrărilor de la demisolul bisericii unde se va sluji în continuare. A hirotonit întru preot pe diaconul Dăngulea Ovidiu pe seama parohiei Soroșul pe Târnave, protopopiatul Mediaș. La sfârșitul Sfintei Liturghii a rostit un cuvânt de învățătură.

În după-amiaza aceleiași zile a efectuat o vizită de lucru pe șantierul bisericii „Sfântul Antonie” din Sibiu.

● DUMINICĂ, 16 MARTIE 1997,

— „Duminica Ortodoxiei”, a slujit Sfânta Liturgie arhierescă în Catedrala Mitropolitană. La sfârșitul Sfintei Liturghii a rostit un cuvânt de învățătură.

În după-amiaza aceleiași zile a cercetat șantierul Academiei de la Mănăstirea „Brâncoveanu” și a avut o întâlnire cu domnul prefect al Sibiului, Tiberiu Costăchescu.

● VINERI, 21 MARTIE 1997,

— A participat la Simpozionul organizat de Biblioteca „AS-TRA”, închinat aniversării a 160 de ani de la nașterea lui Partenie Cosma. Cu această ocazie a susținut o conferință intitulată „Un om cât un secol”, a sfințit o placă dezvelită în memoria marelui ctitor și un bust așezat la Muzeul „Partenie Cosma” deschis în cadrul Curții de Conturi.

● SĂMBĂTA, 22 MARTIE 1997,

— A primit la Reședința Mitropolitană pe doamna Maria Crășmaru din Făgăraș — glob-trotter care a primit binecuvântarea pentru a efectua o excursie în jurul lumii.

● DUMINICĂ, 30 MARTIE 1997,

— A participat la Sfânta Liturgie în Catedrala Mitropolitană, iar la sfârșitul Sfintei Liturghii a rostit o învățare despre Sfânta Cruce.

A oficiat un parastas în memoria luptătorilor căzuți în luptă pentru unirea Basarabiei cu România.

Pr. VALENTIN SICOE

„STRĂIN AM FOST ȘI M-AȚI CERCETAT...” (Din înfăptuirile pe planul asistenței sociale)

Căminul de pensionari nr. 2, din strada G. Coșbuc nr. 20 funcționează sub această denumire din anul 1956. Așezământul însă este mai vechi, datând din 1912, când Biserica evanghelică a organizat aici un „Frauenheim”. Astăzi el se află sub jurisdicția Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

Cei peste o sută de asistați sunt vârstnici pensionari, lipsiți de sprijin material. Peste o sută de suflete peste care exista pericolul să se aștearnă uitarea. Sunt părinți și bunicii unei societăți care îi marginalizează ca să nu se împiedice de ei.

Din pensie ei plătesc o contribuție de întreținere, în schimbul asistenței complete pe care o primesc. De multe ori însă, taxa este prea mică pentru a acoperi în întregime cheltuielile. E nevoie de oameni cu mult suflet, ca d-na directoare Rotaru, precum ceilalți angajați, pentru ca asistații să ducă o viață decentă.

Dar și aici, ca de altfel în mai toate așezămintele de acest fel, se simțea o lipsă: asistența religioasă. Preotul — păstorul sufletesc — este o prezență indispensabilă în orice comunitate umană. Cu atât mai mult el trebuie să fie acolo unde există un deficit de comuniune, unde este nevoie de mai multă iubire.

Biserica a răspuns apelului făcut de Căminul de Pensionari, prin adresa d-nei directoare Rotaru, în care se cerea un preot pentru cămin. Prin grija înalt Prea Sfințitului Dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului, și străduințele membrilor Consiliului Eparhial, s-a înființat postul de preot cerut, care a fost ocupat prin concurs de pr. Constantin Oancea.

Care va fi însă misiunea preotului în acest așezământ? În primul rând, constituirea unei comunități creștine. Aspectele legate de slujire, pastorație și duhovnicie au toate în vedere acest scop. În acest mod fiecare dintre cei de aici nu va avea în comun doar domiciliul, ci se va simți ca într-o familie.

Orice început este greu. Mai ales că în prezent nu există aici un spațiu dedicat exclusiv cultului. Slujba se ține în sala de mese. Va trebui amenajată o capelă ceea ce astăzi ridică probleme de ordin financiar.

Noi ne rugăm lui Dumnezeu să deschidă inimile credincioșilor noștri, căci orice dar va fi bine primit. Iar cel ce dă în numele lui Hristos, își strânge „comoară în cer”.

Liturghia se oficiază în fiecare duminică și sărbătoare între orele 8,30—11.

Pr. CONSTANTIN OANCEA

De mai bine de 20 de ani, apare la Atena, în condiții grafice de excepție, o revistă trimestrială intitulată „Oikogkemia polytekni” (Familia cu mulți copii) și care este împărțită gratuit, în sute de mii de exemplare, la pangarul fiecărei biserici parohiale din Atena și din întreaga Grecie.

Inițiată și patronată de Comitetul Uniunii Paneele a prietenilor celor cu mulți copii, cu binecuvântarea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Grecești, revista, foarte populară în rândurile credincioșilor greci, își propune să popularizeze la nivelul maselor, experiențe și acțiuni de viață ale familiilor cu numeroși copii.

Fiecare număr cuprinde pe scurt biografia însoțită de o fotografie a mai multor familii care au copii mulți, pagini din literatura patristică sau gândirea teologică actuală privitor la darul nașterii de copii și împotriva pruncuciderii sau a avortului, recenzii de cărți privitor la viața mamei creștine și a copiilor, acțiuni concrete de ajutorare a familiilor cu mulți copii, corespondențe de la cititori etc. Este o acțiune laudabilă a acestui Comitet Național și a Bisericii Grecești, care este foarte activă în viața religioasă-morală dar și socială a poporului elen.

De câtuva timp, acest Comitet trimite trimestrial câteva zeci de exemplare din această revistă și Arhiepiscopiei Sibiului. În viitor vom încerca să publicăm în Telegraful Român și câteva articole — în traducere — din această revistă.

V. B.

Evocări

(Urmare din pag. a 3-a)

2. Un Părinte care ar putea vorbi el însuși despre sine:

PARINTELE ARHIMANDRIT VENIAMIN TOHĂNEANU

După Părintele Ioan Dinu, a urmat, ca stareț al Mănăstirii Brâncoveanu de la Sămbăta de Sus, părintele Arhimandrit Veniamin Tohăneanu. Se stabilise la mănăstire îndată după război. Pe atunci era în atenția oamenilor, Părintele Arsenie Boca. Mulți doritori de viață spirituală mai ales tineri, se simțeau îndemnați de exemplul Părintelui Arsenie, să ia calea mănăstirii. Între aceștia a fost și Părintele Veniamin. Părinții Părintelui Veniamin au avut opt copii, dintre care, patru au intrat în viața monahală. Părintele Veniamin și Părintele Timotei, fratele lui, s-au încadrat în obștea Mănăstirii Brâncoveanu. Cele două surori ale Părintelui Veniamin, Maica Vasilișă și Maica Teodosia, au intrat în Mănăstirea Bistrița, județul Vâlcea, unde Maica Vasilișă a trecut de curând la cele veșnice.

Pe Părintele Veniamin l-am cunoscut în anul 1948, la puțină vreme după ce a fost tuns în monahism. Era pe atunci în ascultarea Mitropolitului Nicolae Bălan, în Sibiu, și își făcea pregătirea școlară, în vederea studiilor teologice, pe care le-a început în anul 1951 și le-a absolvit în 1955, devenind licențiat în teologie.

Din 1955, Părintele Veniamin a avut ascultarea de secretar al mănăstirii noastre. Cu calitățile lui administrative, Părintele Veniamin l-a ajutat mult pe Părintele Ioan Dinu la conducerea mănăstirii. În anul 1972, el i-a urmat Părintelui Dinu în ascultarea de stareț al mănăstirii, fiind al patrulea stareț de la restaurare.

În ascultarea de stareț, Părintele Veniamin a slujit lui Dumnezeu și obștei monahale, pe care a condus-o până în vara anului 1993. Încă din vreme când era secretar al mănăstirii Brâncoveanu și apoi și în vremea stăreției sale, Părintele Veniamin a lucrat neșpus de mult pentru ridicarea mai multor clădiri de pe teritoriul mănăstirii noastre și mai cu seamă pentru realizarea incintei brâncoveștii, din jurul bisericii vechi a mănăstirii. Sunt niște realizări uimitoare de mari și de frumoase, pe care nu ni le putem închipui fără contribuția Părintelui Veniamin. El s-a interesat pentru aducerea materialelor de construcție, pentru hrana a sute și sute de muncitori, care au lucrat la construirea incintei mănăstirii, realizată în vremea stăreției lui. Pentru strădanile lui și pentru osteneala depusă spre binele mănăstirii și spre realizarea clădirilor din jurul bisericii brâncoveștii, care îi pun în uimire pe toți, Părintele Veniamin a primit, în mod solemn și în fața unei mulțimi imense de oameni, — adunată la sfânta paraclisului brâncovenesc, Crucea Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol și Crucea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. Aceștia i s-au înmănat de către cei doi patriarhi, prezenți la mănăstire, în ziua de sărbătorire a Adormirii Maicii Domnului, din anul 1993, când s-a afirmat, din partea celor competenți că este „stareț onorific pe viață”.

În cei douăzeci și unu de ani de stăreție, Părintele Veniamin a adus multe îmbunătățiri în standardul de viață a obștei monahale, pe care a condus-o. Era foarte priceput în a-și crea relații și în a găsi soluții și mijloace, pentru împlinirea scopurilor urmărite.

Activitatea de stareț, Părintele Veniamin și-a desfășurat-o în condiții grele, în condiții de regim materialist și de concepție materialistă, când, prin legile de atunci, s-au impus multe îngrădiri vieții monahale. Cu toate acestea, sub stăreția Părintelui Veniamin, s-au făcut și călugării și hirotonii, în folosul mănăstirii și spre binele personal al celor care au fost promovați și datorită abilității și iscusinței Părintelui Veniamin.

Părintele Veniamin, mai întâi ca secretar și apoi și ca stareț, pe parcursul a mai mult de treizeci și cinci de ani a știut să găsească porțițe de scăpare, pentru a ieși din îngrădirile impuse de regimul ateist și pentru a salva mănăstirea și pe oamenii ei, ba chiar și pentru progresul mănăstirii, în condiții potrivnice și vitrege.

În vremea când, practic, Părintele Veniamin a condus mănăstirea, s-a dezvoltat, în cadrul mănăstirii, și atelierul de pictură pe sticlă, s-au făcut multe expoziții de pictură, în țară și în străinătate, iar picturile ce s-au vândut la doritori, au fost valorificate în folosul mănăstirii.

Nu ne putem gândi la Părintele Veniamin, secretarul și starețul mănăstirii noastre, la calitățile sfinției sale de administrator, la iscusința pe care a vădit-o în rezolvarea problemelor mănăstirii, fără să luăm aminte și la multele și feluritele riscuri, pe care și le-a luat și la care s-a expus, numai ca să împlinească cele bune, pentru binele viețuitorilor din mănăstire, pentru progresul lor și al mănăstirii. Toate acestea știindu-le, dorim să-i arătăm recunoștință și să-l asigurăm de respectul ce i-l păstrăm. Dumnezeu să-i primească ostenele și să-i facă parte de bucurii vremelnice și veșnice.

Sărbătoare la Valea Hârtibaciului

Creștinii ortodocși din Ardeal își vor mănăstirile dărmate de tunurile generalului Bukov, inapoi! Din această dorință se naște jertfa și fapta creștină. Din salba de mănăstiri ale Arhiepiscopiei Sibiului a căror zidire și rezidire au început după 1990 face parte și Schitul „Nașterea Maicii Domnului” din protopopiatul Agnita.

Despre lucrările începute aici Ziarul „Telegraful Român” a relatat la vremea potrivită. Rândurile de față vin să aducă la zi cele înfăptuite aici. Anul 1996 a fost un an rodnic pentru mica obște condusă de maica stareță Varvara Eftimie.

Au fost finalizate lucrările de la cele 2 corpuri de clădire, a fost montat clopotul cel mare, au început lucrările la corpul principal de chilii. Nici lucrările la gospodăria anexă și pe terenul agricol nu au încetat. Dar lucrul cel mai de preț este micul paraclis amenajat într-una din încăperi. El este dotat cu toate cele necesare într-o slujirea Sfintei Liturghii și este închinat Bunei Vestiri.

La cele înfăptuite au venit întru ajutor societățile de construcții sibiene CONSIB S. A., CONSTRUCTII S. A., CONCEFA S. A., S. C. „INDEPENDENȚA” Sibiu, credincioșii din parohiile Smig protopopiatul Mediaș, Altâna, protopopiatul Agnita, Gura Râului și Orlat, protopopiatul Săliște, precum și alte instituții și numeroși credincioși.

Și iată a venit 25 Martie 1997! Sunet de toacă și glas de clopot au chemat pe credincioșii la Sfânta Mănăstire.

Liturghia a fost oficiată de pr. Consilier Simion Săsăujan de la Centrul eparhial, pr. Bot Radu din parohia Orlat și de către pr. Stancu Ioan din parohia Roșia.

La sfârșitul serviciului divin s-a sfințit apa, credincioșii prezenți au fost stropiți cu apă sfințită și miruți.

Maica Varvara a dăruit celor prezenți spre amintire câte o iconiță. A urmat o agapă cu bucate adecvate zilei. A luat sfârșit astfel o zi însemnată din viața renăscutei mănăstiri.

Gândurile obștei și ale credincioșilor se îndreaptă acum spre 8 septembrie, sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului, hramul cel mare al mănăstirii, când se speră să fie pusă piatra de temelie la construcția bisericii mănăstirii.

IONEL SORIN ALBU

Semnalăm... Semnalăm...

● Editura „Bunavestire” din Bacău tipărește în românește o parte din bogata operă predicatorială a celui ce pentru aceasta a fost numit de contemporani **Gură de Aur: Predici la duminici și sărbători** în vechea traducere a episcopului Melchisedec al Romanului, reproducând și prefața sa din 1883. (Bacău, 1997, 304 p.). Asemenea izvoare sunt mereu actuale.

● Editura „Polirom” (Iași, 1996, 349 p.) a publicat cartea profesorului Carlo Ginsburg: **ISTORIE NOCTURNĂ** cu subtitlul: **O interpretare a sabatului**. Nu e vorba, cum s-ar putea crede la prima vedere, de **sabatul iudaic**, ziua de odihnă a evreilor. E vorba de vechi practici vrăjitoresci, din trecut, care între timp au dispărut.

E o carte de serioasă informație la temă, necesară mai ales cercetătorilor din domeniul Istoriei Religioase. Și nu numai acestora.

● Un interviu apărut în **Tribuna Sibiului**, semnat Ioan Onuc Nemeș în convorbire cu Mitropolitul Ardealului, a fost preluat de ziarul „Crișana Plus” (nr. 22—28 nov. 1996 și 29 nov. — 5 dec. 1996). Același text a fost preluat și de revista **Cultura națională** din București.

Cultura Națională ocupă două pagini și cu câteva articole despre Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sămbăta de Sus, unde este și o **Cronică** a ctitorului (**Mitropolitul Antonie**) și o prezentare a colecției de artă „**Antonie Mitropolitul**” semnată de dl. Mihail Ioan Gorgoi, specialist din Ministerul Culturii.

Despre M-rea Sămbăta scrie în „**Crișana Plus**” dl. Nicolae Șandru (10 nov. 1996). Tot în „**Crișana Plus**” re apare un interviu acordat d-lui Ioan Onuc Nemeș (Tribuna nr. 1515/1995) despre Sărbătorile din Patmos cu prilejul aniversării a 1900 de ani de la scrierea Apocalipsei (3 nov. 1996).

● Domnul profesor Costică Z. Buștiuc din Medgidia, membru în Adunarea Națională Bisericească, ne-a trimis patru dactilograme interesante:

1. Știința în căutarea lui Dumnezeu;
2. Demonologia — premiză a mântuirii;
3. Crearea lumii în gândirea filosofică creștină;
3. Religia — un tainic dialog între om și Dumnezeu (studii, articole, alocuțiuni).

Le-am dat, toate, pentru referat consilierului nostru cultural. Dacă vor fi găsite interesante pentru publicul românesc de astăzi, consilierul cultural ne va face un referat care va putea avea în vedere fie tipărirea lor în parte, fie adunarea sub un singur titlu. Când vom avea referatul, împreună cu al consilierului nostru economic, vom relua corespondența cu autorul.

● Anul trecut, la 23 iulie, a trecut la Domnul patriarhul Alexandriei și al întregii Africi, Parthenios al III-lea. După procedee locale, cu participarea clericilor și a laicilor a fost ales patriarh la 21 februarie 1997, mitropolitul Petru de Accra, din Camerun, sub titlul de Petru al VII-lea (Papapetru), grec, originar din Cipru, născut în 1949. A trecut prin mai multe eparhii (Babilon, Cairo, Accra, Camerun) și a avut în grija sa pe ortodocșii din Kenya, Uganda și Tanzania. Vorbește greaca, araba, franceza și engleza și a fost un apropiat al Patriarhului decedat Parthenios.

Cu patriarhul Parthenios am lucrat împreună cu Comitetul Central al Consiliului Mondial al Bisericilor, mai mulți ani. Fără să fie în vreun fel un sincretist, era deschis dialogului cu alte religii și cu Confesiunile creștine. A vizitat și România, Mănăstirea Brâncoveanu de la Sămbăta de Sus și a fost prezent împreună cu P. F. Patriarh Teoctist la instalarea primului episcop al nou-înființatei Eparhii a Covasnei și Harghitei, eparhie întemeiată la stăruințele și demersurile **Mitropolitului Antonie** al Transilvaniei.

Patriarhia Alexandriei ocupă, canonic, locul doi în diplicile ortodoxe, după Constantinopol, patriarhul de Alexandria fiind urmașul Sfântului Apostol Marcu, cel care a creștinat Africa.

Astăzi Patriarhia Alexandriei numără între 200 000—350 000 de credincioși, cei mai mulți negri dar și mulți greci și arabi stabiliți acolo din interese comerciale.

În Egipt există și o Patriarhie Coptă (cca 6 000 000 de egipteni) în dialog constructiv cu Biserica Ortodoxă cu care unitatea e ca și realizată în urma întâlnirilor de la Chambesy pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod ortodox. Se constată că diferențele teologice din secolul V, de la și după Sinodul al IV-lea care s-au datorat doar unor neînțelegeri verbale.

În afară de negri, în Biserica Africii mai există 3 000 de greci, din 300 000 câți erau în 1950, și 15 000 de credincioși arabi.

La Nairobi, în Kenya există și un Seminar Teologic ortodox. Patriarhia Alexandriei are un singur episcop negru, Ioan de Tanzania, și 140 de preoți de culoare.

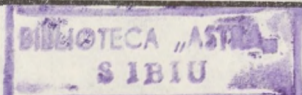
Personal am participat acum vreo 25 de ani la o slujbă „neagră”, undeva lângă Nairobi, în Kenya, într-un sat de colibe și într-o sală din chirpici, fără uși, fără ferestre și fără catapețesă.

Dar toată lumea cânta veselă, în ritm de dans, jucând pe loc, și oamenii păreau fericiți.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Visarion Bălțat

Abonamentul pe un an: 10 000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, Banca Comercială, Sucursala Sibiu.